

Pozor na podvodné e-maily

(17.08.2018; Televízna stanica TA 3; Ekonomika; 12.30; por. 3/4; - / Daniel Horňák)

Daniel Horňák, moderátor:

"**Národná banka Slovenska** upozorňuje na tzv. scam podvody. Ide o prípady, pri ktorých dochádza k zneužívaniu osobných údajov **bankových** klientov cez e-maily, SMS-ky či telefonáty. Podvodníci môžu využiť získané údaje na krádež peňazí z účtu, či platovej karty. Odborníci preto vyzývajú k obozretnosti."

Redaktor:

"Formy podvodov scam sú rôzne. Týkajú sa napríklad údajného overenia citlivých údajov pre aktualizáciu účtu v internet **bankingu**. Ľudia Prípadne môžu dostať e-mail, že vyhrali veľkú sumu peňazí, a aby mohli prísť na účet, musia zaplatiť **bankové** poplatky. **Národná banka** upozorňuje, že tieto e-maily, alebo SMS správy môžu vyzerat' hodnoverne, ale pri bližšom pohľade vykazujú podozrivé znaky. Stránka je graficky nedokonalá, alebo obsahuje gramatické a štylistické chyby. V prípade podozrenia preto vyzýva ľudí, aby túto nevyžiadajú poštu nahlásili finančnej inštitúcii, napríklad **banke**, kde majú účet, alebo obrátili sa na políciu."

Daniel Horňák:

"No a podrobnejšie sa budeme tejto téme venovať v nasledujúcich minútach. V štúdiu vítam Romana Fuseka, riaditeľa odboru ochrany finančných spotrebiteľov z **Národnej banky Slovenska**. Dobrý deň, vitajte u nás."

Roman Fusek, riaditeľ odboru ochrany finančných spotrebiteľov **NBS**, (host' v štúdiu):

"Dobrý deň."

Daniel Horňák:

"Pán Fusek, keby ste na úvod mohli trochu podrobnejšie priblížiť, čo si predstaviť pod tými spomínanými scam podvodmi, o akú praktiku ide?"

Roman Fusek:

"Scam je podvod. Ide o podvod cez internet, alebo cez iné prostriedky diaľkovej komunikácie. Spravidla ho používajú podvodníci, ktorým nevidíte do očí, teda sú to ľudia, ktorí sa skrývajú za nejakú internetovú stránku, za nejaký e-mail. S podvodníkom nekomunikujete z očí do očí, ale kontaktuje vás cez e-mail, alebo internet."

Daniel Horňák:

"Aby diváci mali lepšiu predstavu, čo hrozí v prípade, ak sa niekto chytí do tejto pasce? Aké dôsledky to môže mať na jeho finančné konto?"

Roman Fusek:

"Sú rôzne druhy takýchto internetových podvodov, a závisí od toho samozrejme, obeťou akého z tých internetových podvodov ste. Sú podvodníci, ktorí útočia na vaše údaje k vášmu účtu, k vášmu bežnému účtu, prípadne k platobnej karte. To sú vlastne podvodníci, ktorí sa snažia dostať primárne k údajom o internet **bankingu**. Tam sa, pokiaľ sa stanete obeťou takého scamu, môžu vám vybieliť v podstate celý účet. Potom sú scamy, kde vám nejakým spôsobom teda spoločnosť, alebo konkrétny zamestnanec spoločnosti, ktorý sa vydáva za zamestnanca investičnej spoločnosti, ponúka nejakú investičnú príležitosť. To znamená, spravidla sa vám ozve nejaká zahraničná osoba, prezentuje sa ako veľmi známa investičná spoločnosť, a ponúka vám veľmi zaujímavú investíciu so zaujímavým zhodnotením. A na Slovensku sa stále ešte objavujú aj podvody, kde ponúkajú ľuďom vybavenie úveru nejakým zvláštnym spôsobom, pokútnym spôsobom, prípadne od zahraničnej **banky**, ale je potrebné vopred poslať pár sto eur na to, aby sa vybavili potrebné formality, a väčšinou sa potom takýto podvodník už neozve, keď pošlete tie peniaze."

Daniel Horňák:

"Povedzme si teda pár praktických rád, ako odhaliť takéto podvodné praktiky v reálnom živote, keď niekomu príde takáto SMS-ka, e-mail, natrafí na takúto informáciu, ako ju rozoznať a určiť, že toto je podvod, tam sa neozývať?"

Roman Fusek:

"Ste v prostredí internetu, takže je najlepšie ho použiť, to je úplne prvá rada možno. To znamená, že prvú vec, ktorú by ste mali spraviť, ak sa vám niekto takýto ozve, či už niekto iný náhodou predtým nebol obeťou tohto scamu. Hodte si do Googlu názov tej firmy, prípadne osobu, ktorá sa vám ozýva, veľmi často. Slovensko nie je krajina, prvá krajina, kde sa tieto obeť scamov nachádzajú, častokrát tieto podvodníci už obišli iné krajiny, a v internetovom prostredí existujú aj internetové stránky, ktoré špeciálne varujú pred takýmito scamami. Čiže akonáhle uvidíte, že už iní ľudia sa stali obeťou toho podvodu, nereagovať je

najlepšia cesta. Teda nereagovať na ten e-mail, alebo na nejaký zaujímavý link. No a potom sú samozrejme rôzne také nejaké prvky tej komunikácie, ktoré vám môžu pomôcť. Spravidla, keď sa snažia na vás komunikovať po slovensky, tak je tá slovenčina trochu kostrbatá, ktorá obsahuje nejaké chyby. Pokiaľ vám ponúkajú, povedzme, nejaký prístup na webovú stránku cez nejaký link, čo sa niekedy stáva, tak to by bola stránka, na ktorú kliknete, a ktorá sa javí, povedzme, ako internetová stránka vašej **banky**, vyzerá trochu zvlášťne, všimnete si tam rôzne nezrovnalosti. Čiže toto sú také prvé znaky, kde si treba dávať pozor."

Daniel Horňák:

"Ak napriek tomu človek prehliadne tieto znaky a chytí sa do tejto pasce, čo robí v takom prípade, ak napríklad už odišli nejaké peniaze z účtu, aký je postup, ako minimalizovať tie škody?"

Roman Fusek:

"No, pokiaľ vám odišli peniaze z vášho účtu, pretože ste sa stali obeťou podvodníka, ktorý zaútočil na váš bežný účet, najlepšie je okamžite ten účet blokovať, ak tam ešte nejaké peniaze ostali, a kontaktovať svoju **banku**, a snažiť sa tie peniaze nejakým spôsobom dostať späť. Podvodníci tohto typu sa spravidla ale už potom neozývajú a nedostanete sa k nim, čiže tie peniaze častokrát nenávratne zmiznú, či už peniaze "investované" z vašej strany, alebo peniaze, ku ktorým sa dostal nejaký podvodník tým spôsobom, že sa vám nabúral do internet **bankingu**, pretože ste mu poslali nevedomky, ale poslali ste mu, povedzme, heslo, prístupové práva k svojmu internet **bankingu**."

Daniel Horňák:

"Je k dispozícii nejaká štatistika, alebo vedie **Národná banka Slovenska** nejaký prehľad, alebo viete vy priblížiť, ako často dochádza k tomuto typu podvodu na Slovensku, či sú to skôr raritné prípady, alebo naopak, ten trend je nejaký rastúci?"

Roman Fusek:

"Štatistika sa dá viesť veľmi ťažko, hlavne kvôli tomu, že podvodníci tohto typu pracujú spôsobom, že oslovia veľké množstvo klientov, majú nejakú databázu klientov, skúšajú rôzne cesty, ako klientov osloviť, a počítajú s tým, že z toho množstva, z tých tisícov, desaťtisícov klientov sa im ozve len veľmi malé množstvo ľudí, ktorí na takéto podvod reagujú, povedzme, že sa s ním ešte nestretli, alebo zdá sa im v niečom zaujímavý, a potom už komunikujú s nimi. Čiže ten spôsob práce podvodníkov je taký, že oslovujú veľké množstvo, očakávajú len malé množstvo nachytaných ľudí, a potom tí, ktorí už sú takouto obeťou, spravidla sa stanú obeťou pomerne vážnou, pretože buď sa im podarí prísť o množstvo peňazí, ale dokonca teda o všetky peniaze na svojom účte."

Daniel Horňák:

"Dá sa ale povedať, že v porovnaní s minulosťou je takýchto prípadov viac, alebo menej, či tá gramotnosť ľudí v tomto ohľade rastie, alebo stále sa nájde rovnaké percento, aj keď je to, ako hovoríte, možno malé, ale je to v podstate konštantné, rovnaké, v porovnaní s minulosťou?"

Roman Fusek:

"Dá sa povedať, že obetí je plus, mínus stále rovnako, podvodníci sú stále, dá sa povedať, sofistikovanejší, menia svoju podobu neustále, čiže tá firma, ktorá už má zlé meno, povedzme, na internete, už ďalej nevystupuje, tí podvodníci sa skryjú za iný názov firmy, prípadne zmenia trochu spôsob toho podvodu, čiže tie internetové podvody, ktoré už boli známe, tak samozrejme, majú nižšiu úspešnosť, ale tie, ktoré prichádzajú nanovo, stále máme obeť, ktoré sa stanú obeťami takýchto podvodníkov."

Daniel Horňák:

"Už sme sa prioritne bavili o tzv. scam podvodoch. Aké sú ďalšie praktiky, s ktorými sa stretávate na trhu, ktoré podvodníci jednoducho využívajú, aby ukradli nejaké peniaze, či už z účtov, platobných kariet, keď hovoríte, že aj tie praktiky sa vyvíjajú, tak aké ďalšie metódy, na aké ďalšie metódy si treba dávať pozor?"

Roman Fusek:

"Tak, keď sa bavíme o tom internetovom prostredí, tak tam to bolo najmä nejaký fishing, to znamená, snaha získať údaje cez internetovú stránku, alebo cez e-mail, prípadne tým, že sa vám niekto ozve a zavolá vám ako pracovník **banky**, čo je tiež pomerne nebezpečné, a vypýta si od vás, povedzme, PIN, alebo si vypýta od vás nejaké ďalšie prístupové práva k vašej karte, čo sú praktiky, ktoré **banky** jednoducho nerobia, to znamená, že v takomto prípade ide zväčša o podvod, **banka** nikdy aktívne od vás nepýta údaje na to, aby ste jej nadiktovali do telefónu, alebo do SMS-ky, alebo do e-mailu, no ale potom samozrejme ľudia pracujú s peniazmi nielen prostredníctvom internet **bankingu**, ale aj prostredníctvom svojich kariet, čiže na kartu, na svoju platobnú kartu si treba dávať takisto pozor, dávať si pozor na to, aby ste ju nedali do nepovolaných rúk, aby vám ju niekto nezoskenoval, no a samozrejme, že máme aj tých prípadov, je menej, ale máme aj tzv. ..., kde ide v zásade o zneužitie údajov z karty v **bankomate**, kde podvodníci namontujú na **bankomat** špeciálne zariadenie, ktoré vám zoskenuje údaje z karty, a potom ich môžu používať ďalej."

Daniel Horňák:

"Vy už ste spomenuli, že často sa k tým peniazom človek, klient **banky** nedostane späť, sú nenávratne stratené, ale predsa len sa spýtam, sú nejaké prípady, kedy jednoducho sa urobí nejaký postup krokov a ten klient sa v konečnom dôsledku aj s odstupom času dostane buď k celému objemu peňazí, alebo k časti, keď ste povedali, že teda tých podvodných praktík je viac, možno pri niektorých z nich to funguje aj takto, alebo v podstate nie je možnosť, ako sa k tým peniazom dostať, keď je to proste chyba klienta."

Roman Fusek:

"Existuje samozrejme teoretická možnosť, ako sa klient k svojim peniazom dostať môže, ale je to v prípade, ak neporušil pravidlá **banky**, ktoré sú stanovené v obchodných podmienkach tej **banky**, na používanie či už platobnej karty, alebo internet **bankingu**. Každý človek, ide používať internet **banking**, alebo platiť cez internet, by mal poznať tie pravidlá, ktoré stanovuje **banka** na vykonanie týchto platieb, ony sa nachádzajú v obchodných podmienkach **banky**, a pokiaľ ich dodrží, tak v takom prípade **banka** vás musí odškodniť. Je to transakcia, ktorá je neoprávnená, je to neautorizovaná transakcia, ak vám niekto teda zoberie peniaze z vášho účtu, ale sú to prípady, kedy tá transakcia bola naozaj bežným laikom, teda bežným klientom za použitia proste takej tej bežnej obozretnosti a neporušenia pravidiel, ktoré **banka** stanovila, pre používanie týchto platobných prostriedkov, bola neodhaliteľná. Čiže v takomto prípade, keď bola neodhaliteľná, prípadne ste sa stali obeťou... na **bankomate** tej **banky**, tak v takom prípade vám peniaze **banka** vráti, na to je poistená."

Daniel Horňák:

"Pán Fusek, ja vám v tejto chvíli veľmi pekne ďakujem za zaujímavý rozhovor a praktické rady, ako sa nestáť obeťou podvodníkov pri **bankových** transakciách, a prajem vám príjemný zvyšok dňa."

Roman Fusek:

"Ďakujem. Pekný deň."